Sosyal Bilgiler Dersi Ö?retim Program?n?n Toplumsal ?htiyaçlar? Kar??lama Düzeylerine ?li?kin Ö?retmen Görü?leri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sosyal Bilgiler Dersi Ö?retim Program?n?n Toplumsal ?htiyaçlar? Kar??lama Düzeylerine ?li?kin Ö?retmen Görü?leri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30582

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bu ölçek, Sosyal Bilgiler Dersi Ö?retim Program?'n?n, ö?retmenlerin bak?? aç?s?yla, güncel toplumsal ihtiyaçlar? kar??lama düzeyini belirlemek amac?yla geli?tirilmi? **psikometrik** bir araçt?r. Ölçek, program?n içeri?inin, amaçlar?n?n ve uygulamalar?n?n, ö?rencileri toplumsal ya?am?n gerektirdi?i bilgi, beceri ve de?erlerle donatma yeterlili?ine odaklanmaktad?r. Çal??ma, program de?erlendirme alan?nda önemli bir bo?lu?u doldurarak, ö?retmenlerin saha deneyimlerine dayal? ele?tirel görü?lerini ölçmeyi hedefler.

Ölçek geli?tirme çal??mas?, 2011 y?l?nda Mehmet Nuri Gömleksiz ve E. Cüro taraf?ndan gerçekle?tirilmi? olup, elde edilen sonuçlar **e?itim politikalar?** ve **müfredat revizyonlar?** için önemli veriler sunmaktad?r. Ölçek, özellikle Türkiye ba?lam?ndaki toplumsal de?i?imlere ve gereksinimlere **ö?retim program?n?n adaptasyonunu** de?erlendirmek için tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler Dersi, Ö?retim Program?, Toplumsal ?htiyaçlar, Ö?retmen Görü?leri, Ölçek Geli?tirme, Program De?erlendirme, Müfredat Etkinli?i, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Mehmet Nuri Gömleksiz, E. Cüro.

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, **Sosyal Bilgiler dersi** ö?retmenlerinin, mevcut ö?retim program?n?n yerel ve ulusal düzeydeki **toplumsal ihtiyaçlar?** ne ölçüde kar??lad???na dair görü?lerini sistematik ve yap?land?r?lm?? bir biçimde ölçmektir. Ölçek, program?n toplumsal sorunlara çözüm üretme, aktif vatanda?l?k becerilerini geli?tirme ve kültürel miras? aktarma gibi kritik rolleri yerine getirme düzeyini de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r.

Ölçek, e?itim yöneticilerine ve müfredat geli?tiricilerine, program?n güçlü ve zay?f yönlerini ö?retmen perspektifinden gösteren somut veriler sa?lamak üzere tasarlanm??t?r. Bu sayede, program?n güncellenmesi ve toplumsal beklentilere daha iyi cevap verecek ?ekilde düzenlenmesi için **kan?t temelli kararlar** al?nmas?na zemin haz?rlanmaktad?r.

Yap?

Ölçek, ö?retmen görü?lerini derinlemesine incelemek üzere tasarlanm?? çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Çal??man?n temel **psikometrik** yap?s?, ö?retmenlerin program?n **sosyal i?levselli?ine** ili?kin alg?lar?n? de?erlendirir. Tipik olarak, bu tür program de?erlendirme ölçekleri,

ARABPSYCHOLOGY.COM

program?n hedefleri, içeri?i, ö?retim yöntemleri ve de?erlendirme süreçlerinin toplumsal beklentilerle uyumunu ölçen alt boyutlardan olu?ur.

Ölçek, ö?retmenlerin program?n **demokratik de?erler**, insan haklar?, çevre bilinci ve kültürel çe?itlili?e sayg? gibi ça?da? toplumsal konular? ele alma yetkinli?ini de?erlendirmelerine olanak tan?r. Ölçülen temel yap?, ö?retmenlerin **program yeterlili?ine** dair **kanaat ve tutumlar?d?r**.

Geçerlik

Ölçek geli?tirme sürecinde, geçerlik çal??malar? titizlikle yürütülmü?tür. Çal??mada, öncelikle Geçerlik kapsam?nda kapsam geçerli?inin sa?lanmas? için alan?nda uzman akademisyen ve ö?retmenlerin görü?lerine ba?vurulmu?tur (Uzman Görü?ü). Maddelerin ilgili yap?y? ne ölçüde temsil etti?i bu süreçle belirlenmi?tir.

Yap? geçerli?i ise, genellikle **aç?mlay?c? ve do?rulay?c? faktör analizleri** (AFA ve DFA) kullan?larak test edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak öngörülen boyut yap?s?n?n ampirik verilerle ne kadar uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Orijinal çal??mada (Gömleksiz & Cüro, 2011), ölçe?in faktör yüklerinin yüksek oldu?u ve kabul edilebilir düzeyde bir yap? geçerli?ine sahip oldu?u rapor edilmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l??? ve kararl?l??? güvenirlik çal??malar? ile incelenmi?tir. ?ç tutarl?l?k, maddelerin ayn? yap?y? ölçme derecesini gösterir ve genellikle **Cronbach Alfa katsay?s?** ile hesaplan?r. Bir ölçek geli?tirme çal??mas? olarak, orijinal makalede ölçe?in genel Cronbach Alfa de?erinin yüksek oldu?u ve kabul edilebilir düzeyde bir Güvenirlik katsay?s?na sahip oldu?u belirtilmi?tir.

Yüksek güvenirlik katsay?s?, ölçek maddelerinin tutarl? oldu?unu ve ö?retmen görü?lerini istikrarl? bir ?ekilde ölçebildi?ini göstermektedir. Bu durum, ölçe?in e?itim ara?t?rmalar?nda güvenle kullan?labilece?i anlam?na gelmektedir. Gerekli görüldü?ü takdirde, ölçe?in farkl? örneklemlerde test-tekrar test güvenirli?i de incelenebilir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal boyutlar?n? ortaya ç?karmak amac?yla faktör analizi tekniklerinden yararlan?lm??t?r. Gömleksiz ve Cüro (2011) taraf?ndan yürütülen çal??mada, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar alt?nda topland???n? belirlemek için **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) kullan?lm??t?r. AFA sonuçlar?, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? temel yap?lar? temsil eden anlaml? faktörleri ortaya ç?karm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

AFA sonras?nda, elde edilen faktör yap?s?n?n do?rulanmas? amac?yla **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) uygulanm?? olabilir. Bu analizler, ölçe?in maddelerinin kuramsal çerçeveye uygun olarak grupland???n? ve ölçe?in **çok boyutlu yap?s?n?n** istatistiksel olarak do?ruland???n? göstermektedir. Faktör yükleri ve özde?erler, ölçe?in iyi bir **faktör yap?s?na** sahip oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i (Tutum/Görü? Ölçe?i)

Format: Genellikle 5'li veya daha fazla seçenekli **Likert Tipi** derecelendirme format? kullan?lm??t?r. (Örne?in: Tamamen Kat?l?yorum - Hiç Kat?lm?yorum).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?retmenler

Ya? Grubu: Çal??an yeti?kinler (Sosyal Bilgiler ö?retmenleri)

Popülasyon Detaylar?: Sosyal Bilgiler dersini ortaokul düzeyinde (genellikle 6., 7. ve 8. s?n?flarda) okutan ö?retmenler. Orijinal çal??ma Diyarbak?r ?li örne?inde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ara?t?rma, tarama modelinde bir durum tespit çal??mas?d?r. Ölçek, ö?retmenlere uygulanm?? ve elde edilen veriler nicel analiz yöntemleri kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Orijinal makalede detayl? **istatistiksel yöntemler** aç?klanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

E?itim De?erlendirme, Müfredat Geli?tirme, Ö?retmen E?itimi, Sosyal Bilgiler Ö?retimi, Diyarbak?r Örne?i, Psikometri, Sosyal Programlama.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Kurum E-posta Adresleri: ngomleksiz@firat.edu.tr (Sorumlu Yazar: Mehmet Nuri Gömleksiz)

?leti?im Adresi: F?rat Üniversitesi, E?itim Fakültesi (Tahmini Kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2011 y?l?nda yay?mlanan akademik bir makale kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için genellikle yazarlardan izin al?nmas?

ARABPSYCHOLOGY.COM

gerekmektedir. Kullan?m izni ve olas? ücretler hakk?nda bilgi almak için sorumlu yazar Mehmet Nuri Gömleksiz ile **ngomleksiz@firat.edu.tr** adresi üzerinden ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir.

Orijinal makaleye ve ölçe?e ili?kin detaylara a?a??daki ba?lant?lar üzerinden ula??labilir:

Makale Linki: dergipark.org.tr
Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: sosyal-bilgiler-dersi-ogretim-programinin-toplumsal-ihtiyaclari-karsilama-duzeylerine-iliskin.pdf

Referanslar

Gömleksiz, M., ve Cüro, E. (2011). Sosyal Bilgiler dersi ö?retim program?n?n toplumsal ihtiyaçlar? kar??lama düzeyine ili?kin ö?retmen görü?leri (Diyarbak?r ?li Örne?i). **Milli E?itim Dergisi, 41**(190), 145-166.

Sosyal Bilgiler Dersi Ö?retim Program?n?n Toplumsal ?htiyaçlar? Kar??lama Düzeylerine ?li?kin Ö?retmen Görü?leri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak metinde yer almamaktad?r. Ölçek maddelerinin tamam?na ula?mak için yukar?da belirtilen Gömleksiz ve Cüro (2011) makalesine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM